

ΓΙΑ ΣΟΥ ΜΑΡΙΩ!

ΑΡΓΑ-άργα, σάν κουρασμένη, γύριζε εκείνο τὸ βράδυ ἡ λυγερὴ στὸ καλύδι τῆς. Στὸ γυρμένο ξανθὸ κεφαλάκι τῆς χίλιοι λογισμοὶ τριγυρίζανε. Λογισμοὶ ποῦ πρώτη φορὰ τώρα τοὺς δοκίμαζε, γιὰ τοῦτο ἦτανε τόσο ἐπίμονοι, τόσο γλυκὰ τυρρανικοὶ... Ἐίχε γεμίσει τὸ σταμνὶ τῆς ἀπὸ τὸ πηγάδι, καὶ καθότανε ἐκεῖ στὴν ἄκρη τῆς πεζούλας, προσμένοντας καὶ τ' ἄλλα τὰ κορίτσια νὰ γεμίσουν γιὰ νὰ γυρίσουν ὅλες μαζί στὸ χωριὸ συντροφιασμένες.

Σιγοτραγουῦδαγε κάποιο τραγοῦδι τοῦ χοροῦ, κι' ἐγελοῦσε μὲ τὴ μικροῦλα τῆ Φανιώ ποῦ ἤθελε κι' ἐκείνη νὰ κρατήσῃ στὸ κεφάλι τὸ σταμνάκι τῆς, σάν τῆς μεγάλες, μὰ δὲν μπορούσε νὰ τὰ καταφέρῃ. Ἐξαφνα κύλισμα τροχῶν ἀκούστηκε καὶ ξεπρόβαλε τρέχοντας τὸ κάρρο τοῦ Φώτης.

Ὁ Φώτης, τὸ πλιὸ ὁμορφο παληκάρι τοῦ χωριοῦ, γεμάτος λεβεντιά καὶ καλωσύνη, ὁ πρῶτος τραγουδιότης, μὲ τὰ κατασπὰ μαλλιά καὶ τὰ παιγνιδιάρικα μάτια, ποῦ κάθε λυγερὴ κοκκίνιζε στὸ διάδα του κι' ἄθελα χαμήλωνε τὰ μάτια, πέρασε κοντὰ 'στὸ πηγάδι, κύτταξε τὰ κορίτσια σάν νὰ γύρευε νὰ ξεχωρίσῃ κάποιον μεταξύ τους, καὶ τέλος γύρισε πρὸς τὴ Μαριώ, ποῦ καθότανε παράμερα, καὶ κουνώντας τὸ χέρι ψηλὰ στὸν ἀέρα τῆς φώναξε:

— Γιά σου, Μαριώ!

Ἡ Μαριώ ξαφνίστηκε. Ποτέ του δὲν τῆς εἶχε μιλήσει ὁ Φώτης, πῶς τοῦ φάνηκε τώρα νὰ τὴν χαιρετήσῃ; Ἐστρεψε πρὸς τὸ κάρρο μὴν εἰξεύροντας ἂν ἔπρεπε νὰ τοῦ δώσῃ κι' αὐτὴ τὸν χαιρετισμό, μὰ ἐκεῖνο εἶχε μακρυνθῆ πολὺ καὶ πρὶν χαθῆ, στὸ γύρισμα τοῦ δρόμου, ἔστρεψε πάλι πίσω τὸ κεφάλι ὁ Φώτης καὶ τὴν ἐκύτταξε.

Ἡ λυγερὴ κατακόκκινη ἔμεινε μὲ τὸ βλέμμα καρφωμένο ἀπ' ὅπου χάθηκε τὸ κάρρο, σάν ἀπολιθωμένη. Ὅταν σβύστηκε κι' ὁ τελευταῖος κρότος, ἄφησε ἄθελα ἓναν βαθὺν ἀναστεναγμό, κι' ἐσηκώθηκε ν' ἀνταμώσῃ τῆς ἄλλες ποῦ εἶχαν ξεκινήσει.

Τὸ τραγοῦδι κόπηκε στὰ χεῖλη τῆς, καὶ τὸ γέλιο ἔγινε συλλογὴ καὶ πόνος. Κ' ἐκεῖ ποῦ πῆγαινε ἀργά, συλλογιζότανε:

— Γιατί τάχα ὁ Φώτης αὐτὴν μονάχα νὰ χαιρετήσῃ ἀπὸ τῆς τόσες κοπέλλες. Καὶ γιατί γύρισε στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου καὶ τὴν ξανακύτταξε; Γιατί; . . . Καὶ ἡ φτωχὴ καρδοῦλα κτυποῦσε ἄτακτα, καὶ τὰ πόδια σταματοῦσαν σὰν ξεχασμένα, καὶ τὰ μάτια ἄθελα κάθε τόσο γυρίζανε ἐκεῖ ποῦ χάθηκε τὸ κάρρο! Τὸ κάρρο ποῦ 'παίρνε μαζὶ του καὶ τὴ ψυχὴ της κ' ἔτρεχε κατὰ τὴ χώρα!

Καὶ πῶς τέτοια ὥρα νὰ πηγαίῃ στὴ χώρα; Πάντα πῆγαινε τὸ πρωτὶ καὶ γύριζε τὸ βράδυ. Ἀπόψε τί δουλειὰ εἶχε νὰ καταιδαινῇ; Ἴσως νὰ τοῦ 'τυχε κανένα ἀγῶνι γιὰ τὸ βαπόρι ποῦ πέρναγε τὴ νύκτα.

* * *

Τὸ ἄλλο βράδυ ποῦ πῆγανε πάλι ὅλα τὰ κορίτσια νὰ γεμίσουν στὸ πηγάδι, ἡ Μαριῶ στὴν ἴδια θέσι καθισμένη δὲν ξεκολλάει τὰ μάτια της ἀπὸ τὸ γύρισμα τοῦ δρόμου. Αὐτὴ τὴν ὥρα γυρίζει πάντα ὁ Φώτης ἀπ' τὴ δουλειὰ τραγουδώντας μὲ τὴ γλυκειὰ φωνή του.

— Θὰ τῆνε χαιρετήσῃ τάχα κι' ἀπόψε;

Κάθε κρότος τροχῶν τὴν ἔκανε νὰ σκιρτᾷ καὶ κρατιώταν ἡ ἀναπνοή της ὡς νὰ ἰδῇ ποιὸς θὰ φανῇ.

Μὰ ἄδικα περίμενε.

Περάσανε ὅλοι οἱ ἀγωγιάτες, μὰ ἐκεῖνος δὲν φάνηκε.

Ἔτσι τῆς ἐρχότανε νὰ τοὺς ρωτήσῃ τί γίνηκε ὁ σύντροφός τους, μὰ ἡ ντροπὴ τῆς ἔδενε τὴ γλῶσσα.

Περάσανε ἔτσι τρεῖς βραδυές. Μὲ λαχτάρα πρόσμενε κάθε σουρούπωμα τὴν ὥρα, ποῦ τὰ κάρρα γυρίζανε . . . μὰ τοῦ κάκου! ὁ Φώτης δὲν φαινότανε πούθενά.

Ἡ Μαριῶ εἶχε ἀλλάξει. Ἐνοιωθε πῶς κάτι συνέβη μέσα στὴ ψυχὴ της. Δὲν ἤξερε τί νὰ συλλογιστῇ. Μιὰ στιγμή ἔφθασε νὰ τῆς ἀλλάξῃ ὅλο τὸ ρυθμὸ τῆς ξένοιαστης ἕως τότε παιδούλας.

Τί εἶχε; Τί γύρευε; Τί τὴν ἔμελλε;

Ἐπὶ τέλους, τὴν τετάρτη βραδυὰ, ἔτυχε ν' ἀκούσῃ πῶς ὁ Φώτης ἔφυγε ἐθελοντῆς γιὰ τὸν πόλεμο.

Ἡ ἀνέλπιστη αὐτὴ εἶδῃσι τῆς φάνηκε πῶς πέρασε σὰν μαχαῖρι τὴν καρδιά. Ἐχασε τὸ χρῶμα της καὶ προσπέρασε βιαστικῆ νὰ μὴν ἰδοῦνε δυὸ δάκρυα, ποῦ κύλισαν ἀπ' τὰ βουρκωμένα μάτια της.

Πῆγε στὸ σπῆτι της σὰν θυμωμένη μὲ τὸν ἑαυτὸ της:

— Καὶ στὸ τέλος τί μὲ νοιάζει ἐμένα γιὰ τὸ Φώτη; Ἄδελφὸ τὸν ἔχω ἢ ξάδερφο;

Ἔτσι ἔλεγε μέσα της. Εἶν' ἀλήθεια πῶς πάντα ἐνοιωθε γι' αὐτὸν κάτι σὰν θαυμασμό, γιὰ τὴ λεβεντιά του καὶ τὴν κρυσταλλένια του φωνή, μὰ ὄχι πάλι ὡς ἐκεῖ . . . Ἄς τὸ καλὸ! . . .

Μὰ ὅσο προσπαθοῦσε νὰ τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὸ νοῦ της καὶ νὰ ξαναύρῃ τὸ γέλιο καὶ τὸ τραγοῦδι της, τόσο αὐτὸς ἐρχότανε πιὸ ἐπίμονα στὴ σκέψι της καὶ θρονιαζότανε μέσα στὴν καρδιά της, τόσο ἡ εἰκόνα του τὴν κυνηγοῦσε μερόνυχτα. Ἐμπρὸς στὰ μάτια της εἶχε διαρκῶς τὸν πρῶτο καὶ τελευταῖο του ἐκεῖνο χαιρετισμὸ καὶ τὴν ὑστερνὴ ματιὰ ποῦ τῆς ἔρριξε φεύγοντας. Καὶ τί παράξενο!

Ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς, ἀντὶ νὰ ξεθωριάσῃ ἡ εἰκόνα αὐτῆ, τόσο καὶ ζωήρευε στὴ φαντασία της.

Καὶ λίγο-λίγο ἔχασε ἡ λυγερὴ τὴ δροσιά της, χλώμιασαν τὰ τριανταφυλλένια της μάγουλα καὶ τὸ γελαστὸ πρόσωπό της ἔγινε τώρα σκεπτικὸ καὶ περίλυπο. Κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ τί τὴν ἔτρωγε, μὰ οὔτε κι' αὐτὴ ἡ ἴδια ἀκόμα καλὰ-καλὰ.

Ἡ μάννα της ποῦ τὴν εἶχε μονάκριβη, ἀνήσυχη τὴν ρωτᾷε τί ἔχει, μὴν εἶνε ἄρρωστη, μὴν ἔχῃ κἀνα κρυφὸ καῦμό ποῦ τὴν λυώνει ἔτσι, μὰ κ' ἐκεῖνη δὲν ξέρει τί νὰ τῆς ἀπαντήσῃ.

— Πές μου, Μαριῶ μου, τῆς λέει ἡ φτωχὴ της μαννούλα, τί ἔχεις καὶ μοῦ πικραίνεσαι; Μὴ σὲ τρώει καιμιὰ κρυφὴ ἀγάπη καὶ ἄντρέπεσαι νὰ τὸ πῆς; Ἐννοια σου, πές μου το σ' ἐμένα κι' ἐγὼ θὰ τὰ καταφέρω ὅλα· ὅ,τι μπορῶ θὰ κάνω γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ εὐτυχισμένη. Σάμπως ἔχουμε κι' ἄλλο παιδί οἱ ἄμοιροι;

— Μὰ τί νὰ σοῦ πῶ, μάννα... τίποτα δὲν ἔχω, ποιόν θές ν' ἀγαπῶ... τῆς ἔλεγε ἡ Μαριῶ.

Καὶ μήπως ἤξερε κι' αὐτὴ ἡ ἴδια τί γινότανε μέσα στὴ ψυχὴ της; Τῆς ἤρθε τόσο ἀπότομο καὶ ξαφνικὸ τὸ κτύπημα! Ποῦ νὰ καταλάβῃ λοιπὸν ἡ ἀθῶα καὶ ἀνίδεη παιδοῦλα, καὶ ποῦ νὰ σκεφθῆ, πῶς ἔφτασε ἓνας μονάχα ἀπλὸς χαιρετισμὸς καὶ μιὰ ματιὰ ἀπὸ μακριὰ, γιὰ νὰ τῆς ἀλλάξῃ τὴ γελαστὴ ζωὴ της σὲ μαρτύριο;

Ἡ μόνη της σκέψι ἦτανε τώρα πότε νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος, νὰ πάῃ στὸ πηγᾶδι, ν' ἀγναντεῦθῃ πρὸς τὸν μεγάλο δρόμο ποῦ περνοῦν τὰ κάρρα, ὡς ποῦ νὰ νυκτώσῃ, νὰ γυρίσῃ πίσω λυπημένη κι' ἀμίλητη.

* * *

Πέρασαν ὀκτώ μῆνες.

Ἐνα βράδυ ποῦ γύριζε πάλι ἀπ' τὸ ἀγαπημένο της πηγᾶδι ἀρροπατιῶντας, μὲ τὸ κεφάλι γερμένο ἀπ' τὸν πόνο, ἄκουσε πίσω της ἓναν ἀσυνείθιστο κρότο σὰν κἀποιος νὰ ἐρχότανε, μὰ δὲν ἔμοιαζεν σὰν ἄνθρωπος, γιατί ἦταν παράξενο τὸ περπάτημά του. Εἶχε σκοτεινιάσῃ γιὰ καλὰ καὶ φοβήθηκε νὰ γυρίσῃ πίσω της νὰ ἰδῆ.

— Μὰ τί νάσαι τάχα, συλλογίσθηκε. Ἄνθρωπος ἢ θεριό;...

Κ' ἔκανε τὸ βῆμα της γρηγορότερο, ἐνῶ ἡ καρδιά της ἄρχιζε νὰ κτυπᾷ πλιὸ γοργά.

Ἐξαφνα τῆς φάνηκε πῶς ἄκουσε σὰν ἀναστεναγμὸ ἀνθρώπινο. Πῆρε θάρρος καί, ὅπως ἦταν φυσικὰ πονετικὴ, γύρισε νὰ ἰδῆ.

Στὸ σύθαμπο ξεχώρισε ἓναν ἄνθρωπο, ποῦ ἀνέβαινε μὲ κόπο τὸν ἀνήφορο. Σὰν ἤλθε κοντά, εἶδε πῶς τοῦ ἔλειπε τὸ ἓνα του πόδι καὶ στὴ θέσι του ἔσερνε δεκανίκι, ἐνῶ μὲ τ' ἄλλο χέρι του κρατοῦσε ἓνα δέμα.

— Θὰ κουράστηκε ὁ κακομοῖρης, εἶπε μέσα της, καὶ πλησιάζοντας τὸν ξένο:

— Καλησπέρα, πατριώτη, τοῦ εἶπε.

— Ὅρα σου καλὴ, κοπέλλα μου, τῆς ἀπάντησεν ὁ ξένος σκυφτός.

— Φαίνεσαι κουρασμένος, δός μου τὸ μπόγο νὰ ξαλαφρώσῃς λίγο.

Ἐκεῖνος γύρισε νὰ τὴν κυττάξῃ, μὰ μὲ τὸ σκοτιδίασμα δὲν ἔμπο-
ρεσε στὴν ἀρχὴ νὰ τὴν ξεχωρίσῃ καλὰ, κ' ἔσκυψε λίγο νὰ τὴν ἰδῇ
καλλίτερα. Ἐπειτα ἀναστένανε βαθειά, στάθηκε νὰ σκουπίσῃ τὸν
ἰδρωτὰ του καὶ μὲ κομμένη φωνὴ τῆς εἶπε :

— Εὐλογημένη νὰ εἶσαι κοπέλλα μου, ποῦ ψυχοπονᾶς ἕναν ἄμοιρο
σακάτη. Μὰ ὁ μπόγος δὲν μοῦ δίνει κόπο. Μὲ βαραίνουν οἱ πικροί
μου συλλογισμοί... ὅσο ξαναβλέπω τοῦτα δῶ τ' ἀγαπημένα μέρη...

— Εἶσαι ἀπὸ δῶ κοντά; ἀπ' τὸ χωριό μας;

— Ἄχ! Ναι. Μὰ κάλλιο νὰ μὴν ἤμουναι. Οὔτε νὰ ξαναγύριζα
ἔτσι. Ἐκεῖ πέρα ἔχασα τὸ πόδι μου μέσα στὴ φωτιά τοῦ πολέμου.
Μὰ αὐτὸ δὲν τὸ συλλογιέμαι ὅσο ποῦ ἔχασα καὶ κάτι ἄλλο ἀκρι-
βώτερο... Τὸ ὄνειρό μου τὸ γλυκό, τὴν εὐτυχία μου... Τί λογά-
ριαζα νὰ ἴβρω στὸ γυρισμό μου, καὶ τί μὲ περιμένει τώρα... Κατα-
φρόνια καὶ περιγέλιο!

Στὰ πρώτα του λόγια ἡ λυγερὴ ἔμεινε ἀδιάφορη, μὰ ὅσο ὁ ξένος
ἔμιλουσε, κάτι σὰν φῶς ξάνοιγε μέσα της. Ἡ καρδιά της καὶ στὸ
σκοτάδι μέσα γνώρισε ποιὸς τῆς μιλοῦσε κ' ἔνοιωσε τὰ γόνατά της
νὰ λυγίζουσι καὶ τὰ μάτια της νὰ γεμίζουσι δάκρυα.

— Ὅχι, Φώτῃ! τοῦ φώναξε μὲ φωνὴ ραϊσμένη ἀπὸ πόνο καὶ
χαρὰ μαζί. Δὲν θὰ ἴβρης καταφρόνεσι καὶ περιγέλασμα... Σὲ προσ-
μένει τιμὴ καὶ ἀγάπη!

Μόλις πρόφτασε νὰ πῇ αὐτὰ τὰ λόγια, ἔγειρε τὸ κεφάλι της
ἀπάνω του καὶ ἔξεσπασε σὲ ἀναφυλλητό...

(Ἀθῆναι 6 Σεπτεμβρίου 1917)

ΜΑΡΙΑ Π. ΣΤΑΜΑΤΕΛΛΟΥ

ΖΩΓΡΑΦΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΔΗ

Εἰς κάποιαν αὐτοθανμαζομένην

Ἄν εἶχες μάτια πλιὸ γλαρὰ
καὶ φρύδια ὄχι σβυσμένα,
μαλλιὰ κάπως πυκνότερα,
τὰ χεῖλια πλιὸ σμιγμένα,
ἴσια τὴ μύτη, στρογγυλὸ
λιγάκι τὸ πηγούνη,
τὰ μάγουλα πλιὸ δροσερὰ
καὶ πλιὸ χυτὸ ῥουθούνη,
τ' αὐτιά σάμπως κοντύτερα,
κι' ὄχι πλατὺ τὸ στόμα,
τὸ δέγμα φρέσκο μιὰ σταλιά
καὶ κάποιο φῶς στὸ χρῶμα —
σοῦ ὀρκίζομαι, θές πίστεψε
θές μὴ πιστέψης πάλι,
πὼς θάσουν θαῦμα ἐμμορφιάς
νὰ μὴ σοῦ βγαίνῃ ἄλλη!..

ΣΑΤΑΝΑΣ